

عدم تعادل مخارج و درآمد خانواده؛ عامل اصلی حضور زنان در بازار کار

عکس: مهرخانه

قبض خانواده، یعنی خیلی از کارهایی که بیشتر زنان در خانه انجام می‌دادند، حال برعهده بازار قرار داده شده است؛ مثل تهیه رب گوجه، آب‌لیمو و حتی غذای روزانه؛ از سوی دیگر با بسط بازار کار؛ یعنی فراهم شدن امکان ارائه خدمات مصرفی خانواده به خانوار در مسئله کارخانگی نیز، منجر به فراهم آوردن امکان بیشتری برای زنان در مشارکت اقتصادی شده است.

با توجه به رسالت خود جهت اطلاع‌رسانی جامع اقدامات و فعالیت‌های صورت گرفته در حوزه زنان، مبادرت به پوشش همایش‌ها، جلسات، نشست‌ها و هم‌اندیشی‌های گوناگون که توسط طیف‌های فکری و سیاسی مختلف برگزار می‌شود، می‌کند. بدیهی است این اقدام صرفاً جهت اطلاع‌رسانی به علاقه‌مندان حوزه زنان صورت گرفته و لزوماً بیانگر دیدگاه‌های مهرخانه نیست.

روز گذشته با حضور زهره ارزنی؛ وکیل دادگستری و دکتر محمد مالجو؛ «هامشارکت اقتصادی زنان؛ راهکارها و چالش» همایش اقتصاددان، برگزار شد.

، در ابتدای این نشست زهره ارزنی؛ وکیل پایه یک دادگستری، به بررسی قوانین در حوزه اشتغال زنان پرداخت و گفت: **مهرخانه** به گزارش بر اساس قانون اساسی، مرجع قوانین در کشور ما قانون اساسی و شرع است. مطابق اصل 28 قانون اساسی هرکسی حق دارد شغل داشته به معنای هم زن و هم مرد است، بنابراین لفظ قانون تفکیک جنسیتی را بیان نکرده است، اما اغلب «هر کسی» باشد، و با توجه به اینکه گیرند. در نظر می «مرد» را معادل «هر کسی» کنند، آنها را تنظیم می‌نامه مسئولانی که آیین

برد که با توجه به اینکه زبان نام می «مستخدم» وی با اشاره به قانون استخدام کشوری، گفت: قانون استخدام کشوری سال 1345 نیز از استفاده «کارگر» شود. در قانون کار مصوب جمهوری اسلامی ایران نیز از اصطلاح فارسی ضمیر جنسیتی ندارد، زن و مرد را شامل می شده است که آن نیز تفکیک زن و مرد ندارد.

زنان در برنامه‌های توسعه

ارزنی در ادامه به برنامه‌های توسعه اشاره کرد و گفت: در برنامه اول و دوم توسعه، نگاه جنسیتی وجود نداشت، اما در برنامه سوم و چهارم نگاه جنسیتی وارد شد؛ از جمله توانمندسازی زنان، کمک به ایجاد تعاونی برای آنان، اشتغال زنان، آموزش ضمن خدمت زنان؛ در این برنامه‌ها مطرح شد.

وی تصریح کرد: در بحث اشتغال زنان در اعلامیه‌ها و میثاق‌های جهانی، می‌توان به اعلامیه جهانی حقوق بشر اشاره کرد که در آن بر اختیار افراد در انتخاب کار اشاره شده و صراحتاً بر برابری جنسیتی، نژاد و مذهب صحنه گذاشته شده است. پس از آن، کنوانسیون رفع تبعیض علیه زنان است که حق برخورداری اشتغال را برای زنان به رسمیت می‌شناسد.

ارزنی در ادامه به مؤثر بودن قوانین در بهبود وضعیت زنان اشاره کرد و گفت: از آنجایی که در حال حاضر اغلب کارفرماها و حتی پیمانکاران کارفرمای دولتی نیز خصوصی هستند، وضعیت زنان در بحث اشتغال مناسب نیست و کارفرما حاضر به استخدام نیروهایی که با

ازدواج و فرزندآوری مجبور به ترک کار می‌شوند، نیست.

اشتغال زنان در کشورهای اروپایی نیز با مشکلاتی همراه است

وی افزود: اما این بدین معنا نیست که اشتغال زنان تنها در ایران با مشکل مواجه است، بلکه اشتغال زنان در کشورهای اروپایی نیز با مشکلاتی همراه است و آن این که زنان در فرصت‌های شغلی برابر، دریافت‌های برابری با مردان ندارند.

ارزنی در انتها خاطرنشان ساخت: برای تغییر قوانین و شرایط، خود زنان بایستی مطالبات خود را پیگیری کنند و تا زنان بر درخواست‌های خود اصرار نورزند، امکان تغییر وجود ندارد.

درآمد علت اصلی حضور زنان در بازار کار است - عدم تعادل مخارج

در ادامه نشست دکتر محمد مالجو؛ اقتصاددان، به بحث اشتغال زنان پرداخت و سخنان خود را چنین آغاز کرد: باید توجه داشت که پس از جنگ تحمیلی مشارکت زنان در بازار کار افزایش یافت، اما آن‌چه امروز به آن می‌پردازیم علل افزایش این مشارکت و تبعات آن است.

وی ادامه داد: مهم‌ترین عامل تعیین‌کننده در بحث مشارکت زنان در بازار کار پس از جنگ تحمیلی، عدم تعادل در ساختار مخارج خانوارها بود که منجر به افزایش مشارکت زنان در طبقات متوسط، کارگر و تهیدست شهری در بازار کار شد و در حال حاضر اگر برای زنان در بازار کار عرضه‌ای وجود دارد، به این دلیل است که بخشی از صاحبان کار از طبقه متوسط و ضعیف زمان جنگ هستند.

مالجو در ادامه به علل افزایش این مشارکت پرداخت و گفت: اولین دلیل عدم تعادل بنیادی در ساختار مداخل و مخارج خانواده است. خانواده طبقات متوسط و ضعیف در این سال‌ها قدرت خریدشان رو به کاهش داشته است؛ در حالی که دریافت‌شان از بازار کار نیز کم بوده است، بنابراین با رشد تعداد نان‌آوره‌های خانوار، امکان مشارکت اقتصادی زنان وجود دارد.

وی با تأکید بر اینکه باید به عوامل مؤثر بر افزایش مخارج خانواده نیز توجه کرد، گفت: یکی از این عوامل افزایش استفاده از کالاهای های زیادی است که این کالاها بلندمدت بوده، اما هزینه ... شویی وها؛ مانند جاروبرقی، ماشین لباس‌دار در سبد مصرفی خانواده مدت زمان برای تهیه آنها باید پرداخت شود.

چند عامل دیگر در افزایش مشارکت اقتصادی زنان

مالجو تصریح کرد: عوامل دیگر مانند لوازم تربیت نیروی کار آینده نیز در این زمینه مؤثر بوده است؛ بدین معنا که تربیت و نحوه آموزش شده نشینی دولت از وظایفی که در قانون اساسی به عهده آن گذاشته‌روز شده است. همچنین عقب‌فرزندان در خانواده تغییر کرده و به نیز در این زمینه مؤثر بوده و نیز تورم مزمن در ایران در این خصوص تأثیرگذار بوده ... است؛ مانند آموزش عالی رایگان، مسکن، بهداشت و است. بدین ترتیب با افزایش مخارج خانوار، زنان نیز به عنوان نان‌آور وارد بازار کار شدند.

وی افزود: کلیه این عوامل و نتیجه آن؛ یعنی افزایش مخارج و کاهش درآمد خانوار، منجر به عاملی برای تسهیل حضور زنان در بازار کار نیز ... ها و شود؛ مانند مهد کودک‌شده و این تسهیل منجر به آن شده است که زنان از عوامل مصرفی که در بازار کار برای خانواده ارائه می‌استقبال کنند.

قبض خانواده هسته‌ای در مورد کارخانگی زنان و بسط نهاد بازار برای آنها

این اقتصاددان اظهار داشت: این عوامل در کنار قبض خانواده هسته‌ای در مورد کارخانگی زنان و بسط نهاد بازار در این مورد، منجر به استقبال و البته افزایش مشارکت زنان می‌شود؛ قبض خانواده، یعنی خیلی از کارهایی که پیشتر زنان در خانه انجام می‌دادند، حال برعهده بازار قرار داده شده است؛ مثل تهیه رب گوجه، آب‌لیمو و حتی غذای روزانه؛ از سوی دیگر با بسط بازار کار؛ یعنی فراهم شدن امکان ارائه خدمات مصرفی خانواده به خانوار در مسئله کارخانگی نیز، منجر به فراهم آوردن امکان بیشتری برای زنان در مشارکت اقتصادی شده است.

دولت چه کار کند؟

وی بحث خود را با ارائه چند راهکار جمع‌بندی کرد و گفت: افزایش حمایت دولت از کارگران و نیروهای کار، اجرای وظایف دولت و نظارت بر پیمانکاران با افزایش تسهیلات و حقوق کارکنان؛ از جمله راهکارهای پیشنهادی است که در نهایت می‌تواند در خدمت برنامه‌های دولت مانند طرح تحول جمعیتی و غیره قرار گیرد؛ چراکه باید به این مسئله توجه کرد که علت اصلی حضور زنان در بازار کار برهم خوردن تعادل درآمد و مخارج خانوار است و اگر قرار است طرح‌های دولتی مانند طرح جامع جمعیتی پیگیری شود، ابتدا باید به مسئله کار و اشتغال در ایران توجه داشت و سپس طرح‌ها را اجرایی کرد.